

ICCAUA Proceedings Journal

Proceedings of the international conference of contemporary affairs in architecture and urbanism-ICCAUA
Volume 9 (December 2026), 2620012

ICCAUA
Proceedings Journal
<https://journal.iccaua.com/>

Journal homepage: <https://journal.iccaua.com/>

DOI: <https://doi.org/10.38027/ICCAUA2026TR0012>

Ordinary, Original, Modern Representation; Buildings by Architect Baycan Kancı, In Giresun.

* ¹ Özgür Demirkan, ² Selin Karaibrahimoğlu

^{1&2}Department of Architecture and City Planning, Giresun Vocational School, Giresun University, Giresun, Turkey

¹ E-mail: ozgur.demirkan@giresun.edu.tr, ² E-mail: selin.karaibrahimoglu@giresun.edu.tr

Abstract

Received: 23.04.2026
Revised: 21.06.2026
Accepted: 01.07.2026
Available online: 10.07.2026

Copyright © 2026 by the author(s).
All rights reserved.

This article is published under an open-access model and is made available in accordance with the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International Licence (CC BY).

The publisher maintains a neutral stance concerning jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

This article has been selected and peer-reviewed for publication in this journal as part of the 9th International Conference of Contemporary Affairs in Architecture and Urbanism, held on 7–8 May 2026 in Istanbul, Türkiye.

The study aims to interpret the buildings designed by architect Baycan Kancı in Giresun by situating them within national and local developments, viewing them as ordinary yet original and collective representations of modernism. Working in Giresun in the 1970s—primarily within Fiskobirlik—Kancı produced numerous significant residential buildings for the city. As a provincial architect in the architectural milieu of the period, he created modest but carefully crafted structures and emerged as one of the city's early modernists. His unique apartment buildings, located in key residential areas, stand out as pioneering and high-quality examples at the urban scale. Accordingly, the study focuses on what it meant to be a modernist in the provincial architectural context of the 1970s. Primary sources include Kancı's personal archive and interviews with architects and Fiskobirlik employees, while secondary sources consist of retrospective research. Through these materials, the study seeks to present a cross-section of Giresun's modern architectural production via Kancı's residential works.

Keywords: Modern Architecture; Baycan Kancı; Giresun; Apartment Buildings.

Sıradan, Özgün, Modern Bir Temsiliyet; Giresun'da, Mimar Baycan Kancı Yapıları

Özet:

Çalışma, Giresun'da Mimar Baycan Kancı tarafından ulusal ve yerel gelişmelerin ekseninde inşa edilmiş yapıların modernin sıradan, özgün ve kolektif temsilleri olarak okunmasını amaçlamaktadır. Baycan Kancı Giresun'da mimarlık yaptığı 1970'li yıllarda Fiskobirlik bünyesinde çalışmalarını sürdürmüş, pek çok önemli konut yapısını kente kazandırmıştır. Ancak, taşrada bir mimar olarak dönemin mimarlık ortamı içinde sıradan; ancak özenli mimari yapılar tasarlamış ve kentin ilk modernistleri arasında yer almıştır. Özellikle mimarın özgün ve kendine has niteliklere sahip apartmanları dikkat çekmektedir. Kentin, önemli konut bölgelerinde inşa edilen bu apartman yapıları; kent ölçeğinde öncü ve nitelikli yapılar arasındadır. Dolayısıyla, taşrada 1970'li yılların mimarlık ortamında bir modernist olmak çalışmanın odak noktasıdır. Bu kapsamda Baycan Kancı'nın kişisel arşivi, dönemin mimarları ve Fiskobirlik çalışanları ile yapılan söyleşiler birincil kaynak; döneme retrospektif açıdan bakan araştırma yazıları ve kitaplar ikincil kaynak olarak değerlendirilmiştir. Böylece, kentin 1970'leri tarihleyen modern mimarlık üretiminde Baycan Kancı'nın mimarlık üretiminin de büyük bölümünü kapsayan konut yapıları üzerinden bir kesit sunulması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Modern Mimarlık; Baycan Kancı; Giresun; Apartman Yapıları

1.Giriş

Kavramlar, zamanın ve hayatın olağan akışı içerisinde sürekli değişime uğrayarak farklı bilgi, kültür ve eğilimler sonucunda evrilir, oldukları gibi kabul edilir (Demir & Acar, 1997) ya da genel bir çerçeve içerisinde alınabilmekle birlikte farklı şekillerde anlamlandırılırlar. Modern mimari yapıların evrensel niteliklerinin farklı coğrafyalarda karşılık bulduğu anlamsal çeşitliliğin nedenlerinden biri de sıradan, özgün, yaratıcı, kopya ya da taklit benzeri bu kavramların yapılarda karşılık bulduğu anlamsal farklılıklardır ki bu farklılıklar modern mimarinin bireysel üretim alanı içerisinde farklı tartışma zeminlerine sahiptir. Dolayısıyla, kavramlara ilişkin tek bir anlamsal çıkarım üzerinden mimari yapıların tartışılmasının

yeterli bir tartışma zemini oluşturduğunu söylemek mümkün değildir. Bu kavramlardan birisi olarak *sıradan*; *bayağı* (TDK, 2026) ya da *özel olmayan, normal ve ayırıcı özelliği bulunmayan* (Oxford, 2026) şeklinde açıklanmaktadır. Sıradan, etimolojik olarak *belirgin bir özelliği olmayan ve normalliğin tüm niteliklerini barındıran bir olağanlık* olarak tanımlanırken aynı zamanda *kendine özgü ve dikkat çekici özellikleriyle sıra dışının* (TDK, 2026), *daha önceki hiçbir örnekten esinlenmeyen* (TDK, 2026), *sık rastlanmayan ve yeni* (Oxford, 2026) anlamına gelen *özgün* kavramının karşısında konumlanır. Tam da bu nokta, modern mimarinin coğrafi, toplumsal ve anlamsal niteliklerinin ya da düşünsel temellerinin göz ardı edildiği form odaklı bir tartışma zeminine çekilir. Başka bir deyişle, biçimsel olarak öncesinde var olmadığı düşünülen bir yapı, bir nokta da yaratıcılık ile örtüşen özgün kavramıyla anlamlandırılırken biçimin tekrarı ya da uyarlaması olarak kabul edilen yapılar sıradan şeklinde değerlendirilir. Oysaki, modern mimari dilde olsun ya da olmasın her türlü tasarlama etkinliği, özünde farklı coğrafyalarda ve farklı zamanlarda serbestçe dolaşan imgelerin arasından seçim yaparak, onları aynen ya da deforme ederek yeni üretiler oluşturacak biçimde bir araya getirilmesi üzerine kuruludur (Tanyeli, 2002). Dolayısıyla, bir mimarın tasarlama sürecinin, geçmiş birikimleri ve bilgisi üzerine kurgulanarak geliştiğini söylemek yanlış olmayacaktır (Oxman, 1990). Farklı tasarlama deneyimine sahip kişilerin tasarladıkları yapılar, aynı bilgi temeline dayanmasına rağmen başkalaşırken görece benzer kültürel ortamda ve zaman diliminde bulunanların birbirine benzeyen yapılar tasarlaması kaçınılmazdır. Dolayısıyla mimarın her üretisi farklı imgelerin ortaya çıkmasını sağlayan ayrı nesneler değil; birbirleri ile benzerlikleri ve farklılıkları üzerinden izleri sürülebilir bir ilişkiler ağı yaratmaktadır (Deleuze, 1988; Tanju, 2008; Köknar, 2009). Bu ilişkiler ağının içerdiği yeni bilgi, sonrasında tasarlananlara “özgün”; var olan bilginin üzerine inşa edilmeleri nedeniyle de “sıradan” referanslar sunacaktır (Demirkan & Usta, 2019). Bu bakışla, hemen her alanda, sanatta, tasarımda ya da modern mimarlıkta her zaman aranan ve yaratıcılık ile özdeşleşerek kabul gören bir kavram olan özgün bir noktadan sonra sıradanlaşacaktır.

Modern mimari yapıları özgünleştiren mekanizmalar ile bilinirliklerini ve sıradanlıklarını artıran mekanizmalar aynıdır. Harvey’in (2012) anlatımıyla bu ürünler, modern üretim döngüsü içerisindeki üretim mekanizmalarının devreye girmesiyle sıradanlaşırken yeni bir düşünce ya da eğilimin ortaya koyduğu yeni stratejiler karşısında yeni özgünler olarak yaratılmaktadır. Nitekim, modern mimari öznel ve özgün olması gereken soyut entelektüel ideolojilerin oluşturduğu formları sistematik bir çerçeve içinde evrenselleştirerek bir stil haline getiren bir düşünce sistematiğine sahiptir. Corbusier’in ortak bir yeşil oluşturmak düşüncesiyle pilotiler üzerinde yükselttiği modern yapılar bunu örnekler ki bu yapıların yeni ve özgün fikirlere sahip olmadığı söylenemez. Ancak pilotiler üzerine yükseltilmiş yapı tipinin öncesinde de var olduğunu ve daha farklı nedenlerle üretildikleri de göz ardı edilemez (Yürekli & Yürekli, 2004). Dolayısıyla, modern mimari yapılar, tek seferlik üretilmiş özgün eserler olarak değil; Bilgin’in (1996) anlatımıyla daha genel ve evrensel bir arayışın sıradan deneyleri olarak tanımlanırlar. Öte yandan, modern mimarlığın farklı bağlamlara bağlı yapısında önemli bir özgünlük sorunu yaratan bu durum, biçim odaklı değerlendirmeler karşısında yapıların mimari bileşenlerinin kaybolmasına neden olur. Başka bir deyişle, her yerde aynı formların kullanılması, modernliğin özünde bulunan fikirlerin farklı bağlamlarda yorumlanma olasılığının önüne geçerek aslında entelektüel bir birliktelik sunan modernin çeşitlenmesini önlemektedir (Başyazıcı, 2019). Bu bakışla, modern mimari yapılarda sıradanlık ve özgünlük gibi kavramların çoğunla biçim odaklı üretilen sonuç üründe değilde, yapıların ortaya çıkmasını sağlayan toplumsal ve ekonomik koşullarda, yerin olanakları ve sınırlılıklarında ya da tasarlama sürecine yön veren düşüncede aranması anlamlıdır (Özorhon, 2009; Demirkan ve Usta, 2019). Bu şekilde mekânın ve bağlamanın niteliklerine bağlı olarak ortaya çıkan stilleri ideolojiler, aktörler ya da yere özgü nitelikler gibi bir bütünü oluşturan parçalar olarak okumanın; modern mimarinin birbirini tekrar eden, sıradan formlarının aslında özgün oldukları ya da özgün formların sürekli tekrar edilerek sıradanlaştığını gösterdiğini söylemek mümkündür.

Tam da bu noktada, bu çalışma sıradan ile özgün arasındaki karşıtlık üzerinden modernin temsil edildiği bir üreti olarak mimari yapıların birbirlerini dönüştürebilme potansiyelleri üzerine odaklanmıştır. Modern mimari yapıların sonuç odaklı okumalarından farklı olarak Tanyeli’nin (1995) anlatımıyla *modernin eldeki olanakları zorlayıcı, yapı teknolojisini iyileştirici* kısacası *mimarının geliştirici etkisini* ortaya koymak çalışmanın motivasyonudur. Bu kapsamda, Anadolu’nun periferisinde bir kent olarak Giresun’da modern mimarlık denemelerinde bulunmuş, inşa ettiği modernist yapılar ile kentteki konut kültürünün ve inşa edildikleri bölgenin evrilmesine önemli katkılarda bulunmuş Mimar Baycan Kancı çalışmanın merkezine alınmıştır. 1962’de Yıldız Teknik Üniversitesi’nden mezun olan mimar hem Giresun Belediyesi’nde ve Fiskobirlik’de hem de serbest mimarlık çalışmalarını yürüttüğü süreçteki çalışmalarıyla kentin ilk modernistleri arasında yer almaktadır. Baycan Kancı’nın yapıları, modernin karakteristik cephe düzeninin, planlama anlayışının, yere özgü yaklaşımının ve modernist arkitektonik kurgusunun izlerini taşımaktadır. Dolayısıyla, bu yapılar üzerinden sürdürülen sıradanlık ve özgünlük tartışmalarının evrensel ideolojiye sahip modern mimarlık çalışmalarına yerel koşulları, aktörleri ve kimlikleri dahil ederek, bütünsel bir yaklaşım kazandırması ve böylece modern mimarlık tarihi araştırmalarına yönelik farklı bakış açılarının geliştirilmesini olanaklı kılması beklenmektedir.

2. Materyal ve Yöntem

Giresun, kentsel dinamiklerin ya da topoğrafik özelliklerin ekseninde yavaş gelişim gösterdiği ve imar faaliyetlerinin sınırlı olduğu sürecin ardından 1960’lı yıllarda kalıcı ve geçici yerleşmelere olanak sağlayan, görece hızlı bir dönüşüm süreci yaşamıştır (Anonim, 1974). Kent merkezindeki nüfusun artmaya başladığı (Yüksel ve Yeşilot, 2016) bu süreçte konut ihtiyacı, mevcut konut yapılarının yenilenmesi ya da mekansal olarak bölünerek kullanıcı sayılarının artırılması (Kabacaoğlu & Dervişoğlu, 2019) ya da geleneksel anlayışı yığma sistemde tekrar ettiren sınırlı sayıdaki yeni yapının inşasıyla karşılanmıştır (Demirkan ve Karabrahimoğlu, 2025). Bu yapılar, tek bir mimarın görev yaptığı kentte, bilimsel ya da sistematik olarak projelendirilmiş konutlardan daha çok kategorik olarak belirli projelerde çalışan ustaların inşa ettiği konutlardır (A. Y., kişisel görüşme, 15 Ocak 2025). Nitekim, konut stoğunun ihtiyacı karşılayacak yeterlilikte olmaması ve devletin periferi kentlerin konut sorununa ilişkin somut çözüm önerileri geliştirmemesi kentin geleneksel dokusu içerisinde konumlanan aile apartmanlarının inşasına zemin hazırlamıştır (Karabrahimoğlu, Demirkan, 2025). Bu süreç; Mimar Bilge İşman tarafından hazırlanan 1964 tarihli kent planlarında çok net bir biçimde okunmaktadır. Fabrika

alanlarının kent mekanından ayrılması, gecekondu bölgelerinin oluşması, Küçük Sanayi Sitesi ve Orman İşletme benzeri kamu yapılarının yanı sıra yeni konut alanlarının inşasına başlanması planlarda dikkat çeken önemli noktalar.

Öte yandan, bu yıllar kentin geleneksel dokusunu ve kimliğini aşındırıcı uygulamaların başlangıcını da tarihlemektedir (Z. H., kişisel görüşme, 15 Ocak 2025). 1965'te çıkarılan Kat Mülkiyeti kanunu, kentin mevcut dokusundaki vernaküler konutların yıkılarak yerlerine yüksek katlı apartman yapılarının inşasına zemin hazırlamıştır. Nitekim, 1970'li yıllara gelindiğinde; kentin aktörleri değişmiş, ait olduğu kişinin ya da ailenin toplumsal statüsünü yansıtan aile apartmanlarının tekilliğinin yerini yüksek katlı, bitişik ya da ayırık nizamlı inşa edilen apartmanların çoğulluğu almaya başlamıştır. Anadolu'nun farklı kentlerinde gördüğümüz lojman ve kooperatif benzeri kurumsallaşmış yeni konutların kentteki inşası da aynı yılları tarihlemektedir. Fiskobirlik çalışanları için kentin ilk yüksek katlı, asansörlü apartmanı olarak inşa edilen Birlik Evleri (1971), Bizim Evler (1974), 72 Evler ya da bahçeli, az katlı yapılar olarak inşa edilen Bayındırlık Evleri (1970) ve 26 Evler (1973) bu sürecin izlerini taşır (Anonim, 1974). 1980'ler sonrasında ise yap-satçı üretim mekanizmaları kontrolünde ticari bir ürüne dönüşen konut artık gerek tasarımında gerekse üretiminde mimari niteliğin ve özenin düştüğü bambaşka bir boyuta evrilmiştir. Bu süreçte Mimar Baycan Kancı tarafından kentte üç apartman yapısı inşa edilmiştir. Aile apartmanlarından yap-satçı üretim mekanizmalarına geçişin arakesiti olan 1970'li yıllarda inşa edilen bu apartmanlar, mekânsal özelliklerinin yanı sıra yapım teknikleriyle kentteki diğer konutlardan farklılaşan biçimlenme anlayışına sahip, konfor olanaklarını ve günlük yaşam standartlarını yükseltmeye yönelik çözümler sunan modernist yapılardır. Öte yandan, Anadolu'daki kentlerin genelinde gözlemlendiği üzere, 1970'leri tarihleyen ve dönemin konut kültürünü yansıtan bu apartman yapılarına kent ve konut araştırmalarında çok az yer verilmiştir. Bu yaklaşımın temelinde, 1970'lerin kişilikten, kimlikten ya da iddialı olmaktan uzak, dolayısıyla mimari bir arayışın ürünleri olarak değerlendirilemeyecek özensiz, yap-sat apartmanlarla benzer bir bakışla üretildikleri düşüncesi vardır (Gönül, 2021). Oysa, 1970'li yılları tarihleyen bu apartmanlar konut tarihinde bir kırılma noktası olan 1965 kat mülkiyeti kanunu ve 1980'li yıllarda konut üretim dinamiklerini tamamen değiştiren yap-satçı üretimin arakesitinde inşa edilmiş, kentteki konutların mimari karakterinin belirlenmesinde etkili olmuş yapılardır.

Bu bakışla çalışmanın zamansal sınırları 1965-1980 olarak belirlenmiş, Mimar Baycan Kancı tarafından tasarlanan *Birlik Evleri* (1969), *Bizim Evler* (1971) ve *Şölen Apartmanı* (1974) çalışmanın merkezine alınmıştır. Kentin ilk yüksek katlı apartman yapıları olarak inşa edilen bu konutlar kentin kolektif belleğinin önemli birer parçasıdır. Birlik Evleri ve Bizim Evler yüksek katlı konut kooperatiflerinin kentteki ilk örneklerini temsil ederken Şölen Apartmanı ilk yap-sat apartmanları arasında yer almaktadır. Kentin ilk yerleşim mahallelerinden ve günümüzün önemli konut bölgelerinden Kale Mahallesi'nde inşa edilmişlerdir (Şekil 1).

Şekil 1. 1972 tarihli hava fotoğrafları üzerinde yapıların konumları (1972 hava fotoğrafı üzerinde yazarlar tarafından hazırlanmıştır).

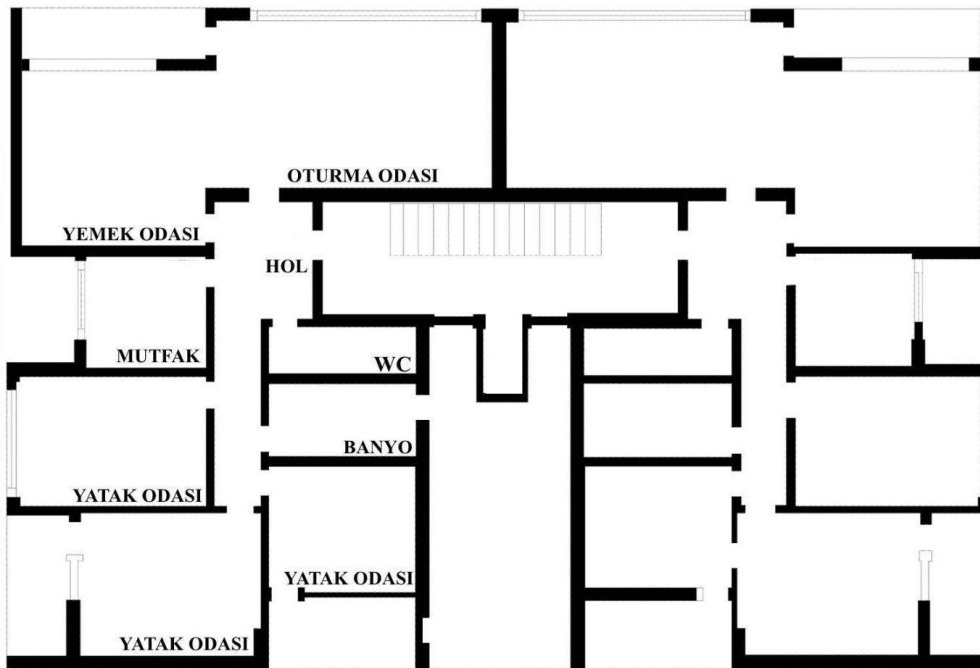
Bu çerçevede çalışmada yapılar öncelikle plan şemaları, konut işlevinin gereği olan mekânsal alt birimlerin genel kurgu içindeki yerleri ve sirkülasyon birimleri ile kurdukları ilişkiler bağlamında irdelenmiş; kütle kurgusu ve estetiği, inşa edildikleri dönemin modernist yaklaşımı bağlamında tanımlanmışlardır. Sonrasında yapılar tasarlanma tarihleri dikkate alınarak değerlendirilmiş, modernin karakteristik biçimsel özelliklerinin yanı sıra toplumsal, kentsel ve yer odaklı bütünsel yaklaşımın bir parçası olarak tartışılmışlardır. Bu amaçla gerek Baycan Kancı gerekse dönemin aktörleri ile yapılan söyleşiler birincil kaynaklar; döneme retrospektif açıdan bakan araştırma yazıları ve kitaplar ikincil kaynaklar olarak okunmuştur. Öte yandan, kentin yakın tarihine, özellikle konut yapılarına ilişkin kaynakların azlığı birincil kaynakların daha fazla ön plana çıkmasına neden olmuş, söz konusu dönemin modernist yaklaşımları sözlü tarih görüşmelerinden elde edilen veriler üzerinden eleştirel bir analizle değerlendirilmiştir. Son olarak, yapılar saptamalar, yapıların yerle ilişkileri, mekânsal çözümlemeleri, kütleli kurguları, yapım teknikleri ve malzeme kullanımları arkitektelik kurguları üzerinden tartışılmıştır.

3.Bulgular: Mimar Baycan Kancı İmzalı Konutlar (1965-1980)

3.1. Birlik Evleri (1969)

Kentte ilk yüksek katlı, asansörlü apartman yapısı olarak 1969'da tasarlanan ve inşasına başlanan Birlik Evleri, Giresun Kalesi'nin doğu eteklerinde, kentin ilk yerleşim alanlarından Kale Mahallesi'nde, 220 Ada, 18 Parselde 1969 yılında inşa edilmiştir. Atatürk Bulvarı'nın üzerinde konumlanan apartmanların girişleri ön cepheden sağlanmaktadır. Anadolu'nun en büyük üretici birliklerinden Fiskobirlik'in 42 çalışanı tarafından kurulan *Sınırlı-Sorumlu Fındık Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliği Mensupları İşçi Kooperatifleri* isimli konut kooperatifi tarafından inşa edilen apartmanlar aynı zamanda kentteki toplumsal dönüşümü ivmelendirmiş; daire sahipleri kentte *Fiskobirlik çalışanları* olarak tanımlanan dönemin koşullarında değişen yaşam düzenini deneyimleyen yeni kentli elitleri temsil etmişlerdir. Bu anlamda Birlik Evleri Fiskobirlik çalışanlarının, dönem koşullarına uygun sosyal olanakları ve konut konfor koşullarını karşılayabilmek konut taleplerini karşılamak amacıyla Fiskobirlik tarafından kurulan ilk kooperatif yapısıdır. Nitekim, Birlik Evleri'ni tasarladığı süreçte serbest mimarlık çalışmalarını yürüten Mimar Baycan Kancı'nın kendisinin de bir dönem Fiskobirlik çalışanı olarak görev yaptığı bilinmektedir. Birlik Evleri'nin projesi, kooperatif üyeleri tarafından, mimarın farklı mekânsal ve kütleli düzende tasarladığı alternatifler arasından *modern görünümü* nedeniyle seçilmiştir. Sonrasında detaylı çizimleri hazırlanmış ve inşa süreci başlamıştır (B. K. kişisel görüşme, 15 Ocak 2018). Birlik Evleri'nin konut kooperatiflerinin devlet tarafından desteklendiği 1970'li yıllarda, SSK'nın kredi olanaklarından yararlanılarak inşa edildiği ve arazinin Giresun Belediyesi'nden alındığı bilinmektedir. Sınırlı yapılaşma koşullarına sahip kentte iki yıl gibi kısa bir sürede tamamlanmış ve 1971'de kullanılmaya başlanmıştır. Kancı, modern mimarlık ve apartmanlaşma olgularının henüz oluşmadığı kentte çok katlı betonarme bir yapıda çalışacak ustaları, kalorifer tesisatı ya da asansör montajını yapacak teknik elemanları bulmakta zorlandıklarını ve daha büyük kentlerden destek aldıklarını anlatmaktadır (Demirkan ve Salbacak, 2019). Nitekim, Birlik Evleri'nin inşası, bulunduğu bölgede Şölen Apartmanı'nın da aralarında olduğu yeni apartman bloklarının, rekreasyon alanları ya da sosyal donatıların inşasına zemin hazırlayarak, kentin önemli odaklarından birine dönüşmesinde etkili olmuştur.

Birlik Evleri, her katta 2 dairenin bulunduğu 7 katlı 3 blokta ve 42 konuttan oluşmaktadır. Blokların zemin katları; servis birimleri, kapıcı ve kalorifer odaları şeklinde düzenlenirken katların 2 konuttan oluşan planları 1. kattan itibaren tekrar eden aynı şematik çözümlemeye sahiptir (Şekil 2). 1950'li yılların sonlarında aile apartmanlarının artmasıyla değişmeye başlayan ve belirli fonksiyonların karşılandığı birimlere odaklı mekânsal düzen bu plan şemalarını biçimlendirmiştir. Bu yaklaşımla deniz manzarasına hâkim, ön cepheye yemek ve oturma işlevlerine ayrılmış büyük hacimli bir yaşam mekanı, arka cepheye ise yatak odaları ve banyo yerleştirilmiştir.

Şekil 2. Birlik Evleri mekânsal kurgusunun şematik gösterimi (Demirkan & Salbacak, 2019).

1980’li yıllarda kentte yaygınlaşmaya başlayan, ön cephede salon arka cephede ise yatak odalarının konumlandığı, çoğunlukla üç yatak odalı çözümlerin tercih edildiği yap-sat apartman plan şemasının ilk örnekleri olarak tanımlanabilecek bu çözümlerde aile apartmanlarındaki büyük bir holün merkeze alınarak diğer birimlerinde etrafına yerleştirildiği merkeziyetçi plan şeması terk edilmiştir. Bunun yerine küçük bir antre ve bağlantısındaki uzun, ince bir gece holünün yarattığı lineer plan şeması hakimdir. Baycan Kancı’nın Bizim Evler’in ve Şölen Apartmanı’nın plan şemalarında da tekrar edeceği bu lineer düzen konutlarda genel-özel mekan ayırımına olanak sağlamıştır. Ayrıca Kancı’nın konut çözümlerinde aile apartmanlarında rastlanan salonla bağlantısı sağlanarak ya da oturma odasıyla ilişkilendirilerek çözümlenen büyük hacimli mutfakların yerini kendi içinde ihtiyaçları karşılayan, küçük hacimli servis mutfakları almıştır.

Birlik Evleri, mekansal kurgularıyla benzerlik gösteren rasyonel, modernist bir kütsel kurguya sahiptir. Apartman kütleleri 19 m. genişliğe, 14 m. derinliğe sahip yapı adasının içerisinde beş metre aralıklarla yan yana konumlanmıştır (Şekil 3). Ayrıca, yüksek katlı kütlelerinin kentsel silüette yarattığı yükseklik algısı uzun yıllar kentte bir röper noktası oluşturmuştur. Öte yandan kentteki vernaküler konutların bahçe içerisinde konumlandığı geleneksel anlayış sürdürülerek apartman kütleleri küçük ancak tanımlı bir bahçe ile çevrelenmiştir. Simetrik cephe kurgusu, doluluk boşluk oranları, betonarme küp plakların kullanımı, düşeydeki çizgisel mermer kaplamaları, yatayda devam eden ve yer yer dışa taşan çizgisel alüminyum parapetleri ile döneminin modernist eğilimlerini yansıtmaktadırlar. Apartman kütlelerinin ön cephesi, dönem yapılarında sıklıkla görülen ve 1980’lerde yaygınlaşarak kullanımı devam eden, orta aksa pencerelerin kenarlara bir ya da iki balkonun yerleştirildiği simetrik cephe düzenini sürdürmektedir. Ancak pencere ve balkonların farklı noktalarına yerleştirilen kare plaklar, ön cephenin simetrisini bozarak cepheye hareket kazandırmaktadır. Nitekim, Fiskobirlik’in modern yüzünü yansıtan hatta Giresun kartpostallarına malzeme olan Birlik Evleri’nin ön cephesindeki bu plaklar sonraki yıllarda inşa edilen yap-sat apartmanlarda kullanılmış; Baycan Kancı da Şölen Apartmanı’nın cephesinde karakteristik bir unsur olarak bu kurguyu tekrarlamıştır (Demirkan & Karaibrahimoğlu, 2025). Bu noktada Birlik Evleri’nin modernist estetik kütle kurgusuyla kendinden sonraki apartman yapıları için öncü niteliğe sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca, gün ışığından ve manzaradan maksimum yarar sağlamak amacıyla döşemeye kadar indirilmiş geniş yüzeyli pencerelerin kullanılması da cephe karakteristiği tanımlayan unsurlar arasında yer almaktadır. Kütlelerin ön cephelerindeki bu özenli yaklaşıma karşın yan cepheler plan şemasının da gerektirdiği şekilde, küçük pencerelerin kullanıldığı daha masif etkili bir kurguya sahiptir. Öte yandan apartman bloklarının ön cephelerinde hakim olan yeckpare düzenin arka cephede iki farklı kütlelerin dikeyde birleştiği, parçalı düzene evrildiği dikkat çekmektedir.

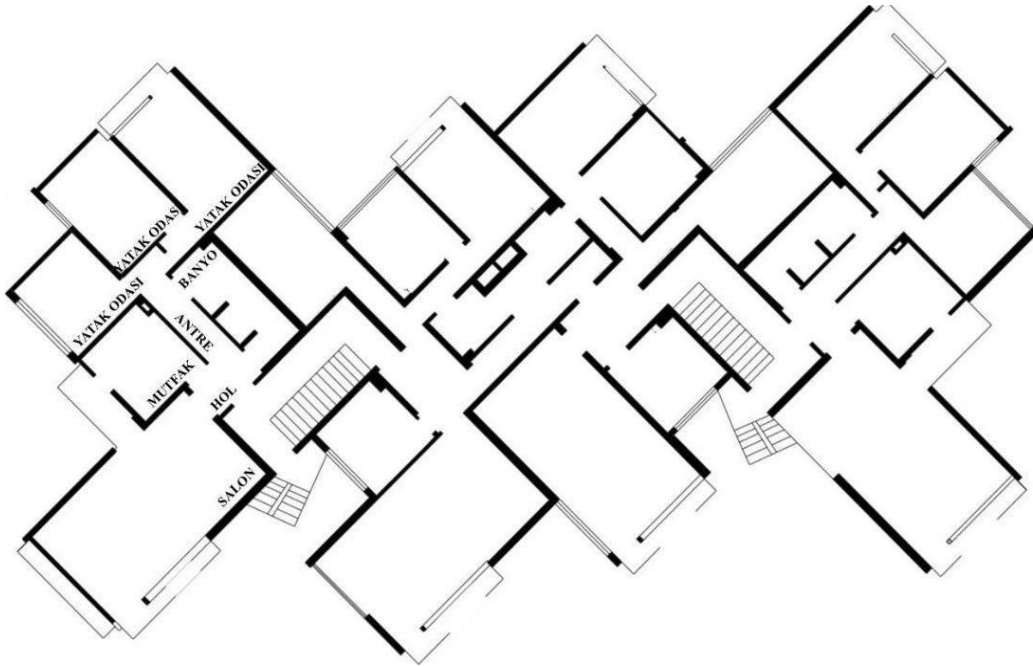
Şekil 3. Birlik Evleri kütsel kurgusunu anlatan görseller
(Hüseyin Menteşeoğlu arşivi; Tapu Kadastro arşivi; yazarların arşivi).

3.2. Bizim Evler (1971)

Kentin en eski yerleşim alanlarından Kale Mahallesi’nde, kente hakim noktalardan birinde, 234 Ada 1 Parselde konumlandırılmıştır. Birlik Evleri ile benzer şekilde Fiskobirlik çalışanlarının konut ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan 20 üyeli *Bizim Evler Konut Kooperatifi* tarafından inşa edilmiştir. Zeytinlik Mahallesi’nden sonra kentteki vernaküler konutların yoğunlaştığı Kale Mahallesi’nde bulunan bahçeli konaklardan birinin geleneksel konakların kentin tarihi dokusuna zarar verecek şekilde yıkıldığı ve yerlerine apartman yapılarının inşa edildiği 1965’li yıllardaki sürecin bir parçası olarak yıkılmasıyla boşalan araziye inşa edilmiştir.

Nitekim, Cemal Gürsel Caddesi'nin üzerinde, yüksek bir kotta bulunan eğimli arazi Baycan Kancı'nın tasarlama sürecine doğrudan etki etmiştir. Bu anlamda Bizim Evler'in, gerek araziye yerleşme şekli gerekse plan metodoloji açısından kentteki apartman yapılarından farklı; geometrinin olanaklarının etkili bir biçimde kullanan, analitik bir yaklaşımla tasarlandığı söylenebilir (Demirkan, Karaibrahimoğlu, 2025). Kooperatif üyelerinin, inşa edilecek apartmandaki konutların her birinde salon mekanları ve mutfakların ön cepheye yerleştirilmesi yönündeki taleplerinin bu mekansal çözümlemeyi doğrudan etkilediği bilinmektedir (Ö. K. kişisel görüşme, 20 Nisan 2026). Mimar Baycan Kancı yapının çözümlenmesinde hem arazinin sınırlılıklarını ve olanaklarını etkili bir biçimde kullanan hem de kooperatif üyelerinin taleplerine karşılık verebilecek bir arayış içerisine girmiştir. Ancak beş katlı olarak planlanan yapının yüksekliğinin arkasındaki diğer yapıların manzarasını engelleyeceği gerekçesiyle inşa sürecinde değişikliğe gidilmiş; ön cephesindeki iki farklı giriş bir kat aşağıya alınarak arka cephedeki yükseklik düşürülmüştür. Bu müdahale sadece yapısal bir değişiklik olmanın ötesinde yapının kütle kompozisyonunu ve çevreyle kurduğu ilişkiyi etkilemiştir. Ayrıca bu değişiklik, SSK'nın sağladığı krediyle inşa edilen Bizim Evler'in toplam bütçesinde kayba neden olarak konutların kısmen daha ucuz malzemeye ve asansörsüz olarak inşa edilmesine neden olmuştur (Ö. K. kişisel görüşme, 20 Nisan 2026).

Bizim Evler, her katında iki dairenin yer aldığı, iki ayrı girişinin bulunduğu, bitişik nizamlı iki blok şeklinde tasarlanmıştır. (Şekil 4). Blokların birleşim noktalarında dönem yapılarında sıkça rastlanan aydınlık boşluğu bırakılarak dış cepheyle bağlantısı olmayan ıslak hakimlerin ışık ve hava sirkülasyonu sağlanmıştır. Birlik Evleri ve Şölen Apartmanı'na benzer şekilde; Bizim Evler'de de konutların tamamında manzaraya hakim ön cepheye salon ve mutfak mekanları yerleştirilmiştir. Ayrıca, yön ve açı değişiklikleriyle, aynı birimlerin ve alanların dengeli dağılım gösterdiği bir mekânsal düzen yakalanmaya çalışılmıştır. Bu şekilde tek bir doğrultu üzerine sıralı mekanların yerine farklı yönlere açılan esnek, dinamik bir mekânsal düzen yaratılmıştır. Birlik Evleri'ne benzer şekilde üç yatak odalı olarak tasarlanan konutlarda plan şeması; merkezde yer alan antre ve buna bağlanan gece holünün oluşturduğu lineer aks etrafında kurgulanmıştır. Bu kurgu sayesinde konut içinde genel ve özel mekânlar arasında belirgin bir ayrım sağlanmıştır; salon, mutfak ve WC antre ile ilişkilendirilirken yatak odaları ve banyo gece holü üzerinden çözümlenmiştir.

Şekil 4. Bizim Evler mekansal kurgusunun şematik gösterimi (Yazarlar tarafından hazırlanmıştır).

Yapının kütsel kurgusunda, mekânsal örgütlenmede benimsenen özenli yaklaşımın sürdürüldüğü görülmektedir (Şekil 5). Plan şemalarında ön cepheye yerleştirilen salonların manzaraya açılımına dikkat edilmiş; döşeme seviyesine kadar indirilen geniş pencereler ve ince demir korkuluklar dışında herhangi bir eklenti içermeyen konsol balkonlar kullanılarak bu etki güçlendirilmiştir. Bu yaklaşımın, modern mimarlıkta sıkça görülen şeffaflık, sadelik ve manzara ile bütünleşme ilkeleriyle örtüştüğü söylenebilir. Öte yandan, salonla birlikte ön cephede konumlanan mutfaklarda ve arka cephede yer alan yatak odalarında, parapet seviyesinin üzerinde konumlandırılmış dikdörtgen pencereler tercih edilmiştir. Apartmanın kenar bloklarındaki mutfaklarda ise salonla bağlantılı, küçük ve dar balkonlara yer verilmiştir. Ayrıca, inşa sürecinde bir alt kotta alınan girişlerin üzerine özgün projelerde bulunmayan konsol çıkımlar eklenmiştir. Blokların arka ve yan cephelerinin dik açılı birleşim noktalarında geniş L pencereler ya da masif bir yüzeyden çıkma yapan küçük balkonlar kullanılmıştır. Bu şekilde sadece ön cephenin dikkate alınarak diğer cephelerin göz ardı edildiği 1970'lerin apartmanlardan farklı olarak Bizim Evler bütün cephelerin tek bir yüzey olarak düşünüldüğü bütüncül bir anlayışa sahiptir. Kısacası, yerin ruhunu yansıtan içten dışa çözümlenmiş bir tasarım yaklaşımı görülmektedir. Açık ve şeffaf mekânsal kurgu ile plan şemasının yarattığı kırılmalı ve hareketli etki, dik açılı geometrik formların kullanıldığıyalın cephe düzeniyle dengelenerek yapının modernist ifadesi güçlendirilmiştir.

Şekil 5. Birlik Evler kütesel kurgusunu anlatan görseller (Yazarların arşivi).

3.3. Şölen Apartmanı (1974)

Şölen Apartmanı, Kale Mahallesi'nin eteklerinde, Atatürk Caddesi üzerinde, Birlik Evleri ile Gogora Kilisesi arasında yer alan 221 Ada 20 Parsel üzerinde inşa edilmiştir. Kentin doğu tarafındaki arazi, içerisinde müstemilatı ile birlikte büyük bir konağın olduğu Giresun Evleri'nden birine aittir (Anonim, 1974). Bizim Evler de olduğu gibi, mevcuttaki konak yıkılarak yerine Şölen Apartmanı inşa edilmiştir. Şölen Apartmanı, konut kooperatifleri olarak tasarlanan diğer apartmanlardan farklı bir yap-sat apartmanı olarak tasarlanmıştır. Nitekim yap-sat apartmanlarında görülen yaygın, ticari yaklaşım sürdürülerek yapının zemin katları ticari birimler olarak düşünülmüştür. Bu nedenle yapının girişi diğer iki yapıdan farklı olarak apartmanın yan cephesinden sağlanmaktadır. Dikdörtgen biçimli bir arazi üzerinde ayırık nizamda konumlanan yapının Atatürk Bulvarı'na bakan dar cephesinde, simetrik olarak yerleştirilmiş büyük hacimli iki daire bulunmaktadır. Arka cephelerde ise kısmen daha küçük ölçekte, iki farklı daire yer almaktadır. Betonarme sistemde 8 katlı ve asansörlü olarak planlanan Şölen Apartmanı'nın tasarım sürecinde arazi verilerinin, modernist mekansal ve kütesel düzenin yanı sıra ticari beklentilerin de belirleyici olduğu söylenebilir. Her katında 4 daire bulunan apartmanın sol-arka cephesindeki konutlar; yarı açık, dar bir boşluk bırakılarak ön cephedeki konutlardan koparılmış, bu şekilde arkadaki dairelerin salon mekanlarının ön cepheyi görmesi sağlanmıştır. Bu yaklaşım, arka cephede yer alan konutların ticari değerlerinin artırılması ile de ilişkilendirilebilir. Öte yandan, Şölen Apartmanı'nın ön cephesindeki dairelerin plan şeması, merkezinde kare formda bir antre bulunan ve bu antreden yaşam birimleri ile yatak odalarına geçiş sağlayan iki büyük holün oluşturduğu lineer aks etrafında şekillendirilmiştir (Şekil, 6).

Şekil 6. Şölen Apartmanı mekansal kurgusunun şematik gösterimi (Yazarlar tarafından hazırlanmıştır).

Konutların denize bakan ön cephelerinde farklı işlevler üstlenerek alanı oldukça büyüyen ve konutun en geniş mekânına dönüşen salon yer almaktadır. Salon yemek yeme, oturma ve misafir karşılama gibi farklı işlevlere yönelik donatıların aynı mekânda bir araya geldiği çok işlevli bir alan olarak evin odak noktası hâline gelmiştir. Ön cephede yer alan daireler, dönem apartmanlarında sıkça rastlanan genel yaklaşımı yansıtırken, mimarın diğer yapılarındaki üç yatak odalı plan tipinden farklı olarak iki yatak odalı bir mekânsal kurguya sahiptir. Her konutta yatak odaları ve banyo, gece kullanımı için ayrılmış gece holü etrafında konumlandırılmış, buna karşılık salon mutfak, tuvalet ve girişle bağlantılı ayrı bir hol odağında organize edilmiştir. Bu şekilde yatak odaları yaşam alanlarından ayrılarak genel ve özel mekânlar arasında belirgin bir ayırım sağlanmıştır.

Yapının plan şemasını net bir biçimde yansıtan cephe düzeninde dik açılı, rasyonel kütlelerin kompakt bir biçimde konumlandırıldığı görülmektedir (Şekil 7). Ortada pencerelerin, kenarlarda balkonların konumlandırıldığı ön cephenin simetrik cephe düzeni sürdürülürken yan cephesindeki kütsel parçalanma yapıya hareket kazandırmıştır. Kısacası, plan düzlemindeki kırılmalar cephe düzleminde kütle parçalanması ve derinlik etkisi oluşturarak okunur hale gelmiştir. Bu durum, mimarın tasarlama sürecindeki çözüm odaklı, yerle ilişkili ve kimi zaman ticari yaklaşımının yanı sıra, konutların ışık ve manzaradan olabildiğince yararlanmasını sağlama çabasının bir sonucudur. Batı cephesindeki kırılmanın yarattığı asimetri, boşluk-doluluk oranlarının yarattığı hareketli cephe kurgusu Bizim Evler ile benzerlikler taşımaktadır. Şölen Apartmanı'nın ön cephesindeki pencereler, mimarın diğer iki yapısından farklı olarak parapet seviyesinden başlatılmış, yan ve arka cephelerde aynı düzen devam ettirilmiştir. Yapının ön cephesinde, pencere altındaki yüzeylerde bulunan derzler yatay çizgisel etkiyi güçlendirirken; diğer cephelerde dar kesitli, uzun ve kırıklı blokların oluşturduğu dikey çizgisel kurgu hâkimdir. Ayrıca balkonlarda Birlik Evleri'nde de bulunan kare formlu, betonarme plakların yanı sıra dikdörtgen bir çerçeve içerisine alınmış, ince kesitli, demir korkuluklar kullanılmıştır. Bu anlamda, yapıda balkonların cephenin ayrılmaz bir parçası olarak görüldüğü, plastik etkisini güçlendiren anlayış sürdürülmüştür.

Şekil 7. Şölen Apartmanı kütsel kurgusunu anlatan görseller (Yazarların arşivi).

4. Tartışma: Sıradan, Özgün, Modern Bir Temsiliyet

Mimar Baycan Kancı tarafından Giresun'da inşa edilen apartman yapıları dönem araştırmalarından elde edilen bilgiler ışığında incelendiğinde; bu yapıların rasyonalist planlamanın hakim olduğu mekânsal kurguları, tekrara dayalı, simetrik cephe düzenleri ve betonarme yapı sistemleri ile modern mimariden izler taşıdıkları söylenebilir. Öte yandan, mimarın Fiskobirlik çalışanları için tasarladığı iki konut kooperatifi ve yüksek katlı bir yap-sat apartmanı kentin orta-üst gelir grubu için tasarlanmıştır. 1970'li yıllarda apartmanda yaşamın modernlik olarak değerlendirildiği süreçte, üç yatak odalı plan şemaları, merkezi ısıtma sistemi ve asansörün yarattığı konfor olanaklarını önceleyen bir anlayışla tasarlanmaları bunu desteklemektedir. Her ne kadar farklı kullanıcıların ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla tasarlanmış olsalar da bu yapılar genel kurguları nedeniyle, bireysel farklılıkların ve gereksinimlerin göz ardı edildiği, standart bir düzende üretilmişlerdir. Dolayısıyla, 1970'li yıllarda konut sorununun yoğun bir biçimde hissedildiği kentte; ekonomik, hızlı üretilen ve temel yaşam standartlarını yükselten nitelikleriyle tercih edilmiş ve işlevlerini büyük ölçüde yerine getirmişlerdir. Öte yandan modern mimarinin sıradan ya da özgün örnekleri olarak okumalarına olanak sağlayan benzerliklere ve farklılıklara sahiplerdir.

Bu yaklaşımla Baycan Kancı yapıları yerle ilişkileri, mekânsal çözümlemeleri, kütsel kurguları, yapı teknikleri ve malzeme kullanımı, arkitektönik kurguları üzerinden aşağıdaki şekilde tartışılabilir;

4.1.Yerle İlişki: Baycan Kancı yerin olanaklarını ve kullanıcı gereksinimlerini tasarım sürecine dahil eden, temelde aynı prensipler üzerine kurgulanmış, ancak detaylarda farklı çözümler ile üretilmiş yapılar inşa etmiştir. Bu anlamda, arazisi Giresun Belediyesi'nden temin edilen Birlik Evleri ve kentteki vernaküler konutların yerlerine inşa edilen Bizim Evler ve Şölen Apartmanı; söz konusu dönemde kent merkezi olarak tanımlanan alanın çeperindeki düşük yoğunluklu geniş parsellerin yer aldığı arazilerde ayırık nizamda inşa edilmişlerdir. Modern mimarinin yapı-açık alan ilişkisini tekrar ederek tanımlı bir bahçe içerisinde konumlandırılan iki kooperatif yapısının kentleşme baskısıyla küçülen bahçeleri, zamanla sadece apartman girişlerinin sağladığı alanlara dönüşmüştür. Ayrıca birer kooperatif yapısı olarak tasarlanan Birlik Evleri'nde ve Bizim Evler'de; zemin katlar apartman girişleri, servis birimleri ya da kalorifer daireleri olarak düşünülmüştür. Buna karşın bir yap-sat apartmanı olan Şölen Apartmanı'nda zemin katlara ticari birimler konumlandırılmıştır. Bu durum, modern mimarinin yerden yükseltilmiş evrensel mekân kurgusundan farklı olarak yapı-sokak ilişkisinin kurulduğu bir arayüz oluşturmaktadır. Ancak buradaki yaklaşımı daha çok ekonomik bir üretim modelinin ve pratiklerinin belirlediği söylenebilir.

4.2.Mekansal Çözümleme: Apartman tipolojisinin gerektirdiği düzen doğrultusunda, 3 apartman yapısında da zemin katın işlevsel kurgusu farklılaşırken diğer katlarda plan şeması yinelenmiştir. Birlik Evleri'nde bütün konutlarda aynı olan tek bir plan şeması, Bizim Evler'de iç-dış cephelerdeki ayrışmaya göre biçimlenen iki farklı plan şeması, Şölen Apartmanı'nda ise ön cephe-arka cephe ayrışmasını gösteren dört farklı plan şeması çözümlenmiştir. Bu anlamda Mimar Baycan Kancı, aynı planın farklı parsellerde tekrar tekrar kullanıldığı apartmanların standart düzeninden farklı olarak yerin olanaklarının belirleyici olduğu mekansal bir çözümleme üretmiştir. Dolayısıyla 1970'li yıllarda tasarlanan bu yapılar, bir taraftan 1965 tarihli Kat Mülkiyeti Kanunu sonrası yaygınlaşan ve arsa büyüklüğüne ya da yapısına göre sınıflandırılan plan şemalarının tekrarı niteliğindeki yapılardan diğer taraftan 1980'li yıllarda herhangi bir tasarım anlayışına bağlı olmaksızın tamamen yap-satçı mekanizmanın aktörlerinin gelir-talep dengesine göre şekillenmiş yapıların farklı, özgün çizgilere sahiptirler.

Konutların plan şemaları incelendiğinde, 1960'lı yılları tarihleyen az katlı, küçük ölçekli aile apartmanlarının plan şemalarındaki mekânsal alt birimlerin sirkülasyon birimleri ile kurdukları ilişkiyi tekrar ederek lineer bir aks üzerinde konumlanan sirkülasyon mekânları yaratılmıştır. Yalnızca Şölen Apartmanı'nın ön cephesinde konumlanan ve diğer konutlara görece daha geniş yaşama mekânlarına sahip konutlarda, ana sirkülasyon mekânı olan antreye, yardımcı sirkülasyon mekânı olan gece holüne ek olarak salon bağlantısı sağlayan üçüncü bir sirkülasyon alanı eklenmiştir. Bu anlamda plan şemaları hem 1960'ların aile apartmanlarından hem de farklı sirkülasyon alanlarının bütünleşerek tek bir koridor mekanına dönüştüğü 1980'lerin yap-sat apartmanlarından ayrışır. Kısacası aile apartmanlarından yap-sat apartmanlara geçiş sürecini temsil eden arakesit yapılarıdır.

Baycan Kancı imzalı apartmanların mekansal düzenlerinde dikkati çeken diğer özellik, kentin sosyo-kültürel yapısındaki dönüşümle paralel, örneklerine aile apartmanlarında rastlanan misafir odası mekanının kaldırılmış olması ve böylece misafir-aile kullanımının yarattığı ayrışmanın sonlandırılmış olmasıdır. Bu şekilde misafir odası nitelik ve boyut olarak değişerek farklı işlevlerin yüklendiği, salon olarak tanımlanan mekanlara dönüşmüştür. Nitekim konutların hepsinin plan şemalarında tekrar eden bu mekansal düzen; modernin sıradanlaşan esnek, dışa açık mekan kurgusunun bir yansımasıdır. Alansal olarak büyüyen salonların mekansal algısının tavandan döşemeye kadar süreklilik gösteren geniş pencere açıklıklarıyla desteklenmesi, kentsel ölçekte öncü bir modernist uygulama olarak değerlendirilebilir. Bu yaklaşımla Baycan Kancı yapılarının modern mimarinin arkitektomatik kurgusunu yansıtan sıradan çözümler ve inşa edildikleri kentte modern mimarinin temsil alanı içerisinde konumlandırılacak öncü ve özgün nitelikler barındırdıkları söylenebilir. Öte yandan yapılarda mutfağın farklı işlevler yüklenen salonun mekansal düzeni içerisine eklenmediğini, aksine küçülerek bir servis alanına dönüştüğünü de belirtmek gerekir.

4.3.Kütesel Kurgu: Yapıların mekansal kurgularındaki tekrara dayalı modernist yaklaşımın ve farklı çözümlerlerin kütesel karakterlerini de biçimlendirdiği söylenebilir. 1970'lerin apartmanlarına benzer şekilde simetrik ve monoton bir cephe düzenine sahiptirler. Öte yandan, plan düzlemlerindeki farklılıkların şekillendirdiği kütesel kırılmaların, dikey-yatay çizgisel ifadenin, konsol balkonların ve geniş pencerelerin ya da algılanabilir bir taşıyıcı sistemin yarattığı modernist düzenin sıradan yapıları aynı zamanda özgün örnekler olarak nitelemek mümkündür. Başka bir deyişle, modernist konut tipolojisinin tekrarına dayalı üretim metodolojisi içinde şekillendikleri için sıradanlık üretirken; detaylardaki yerel farklılaşmalar sayesinde sınırlı bir özgünlük alanı tanımlamaktadırlar.

1970'li yıllarda Anadolu'nun farklı kentlerinde inşa edilen apartmanların büyük çoğunluğunda gözlendiği üzere; yapıların üçü de simetrik bir ön cephede geniş pencerelerin ya da kübik balkonların, ince kesitli balkon korkuluklarının ve betonarme mimari elemanların yarattığı modernist düzene sahiptirler. 1970'lerde, balkon ve balkon korkuluklarının bir ifade aracı olarak yapıları birbirinden ayıran başka bir deyişle özgün kılan unsurlar olarak ortaya çıktığı (Gönül, 2021). yaklaşım sürdürülmüştür. Mimar Baycan Kancı, 1970'li yıllarda metal korkulukların ve beton parapetlerin birlikte kullanıldığı cephe düzenini tasarladığı yapılarda tekrar etmiştir. Öte yandan, yatay-düşey çizgisel ifadenin ya da dik açılı, geometrik formların tekrarı, yapıların modernist ifadesini güçlendirirken aynı zamanda kendi içinde kolaycılığa sürükleyen yapısal benzerliklerin apartmanları sıradanlaştırdığı söylenebilir (Gökmen ve Öztürk, 2024). Nitekim, Birlik Evleri'nin ve Şölen Apartmanı'nın ön cephesinde, orta aksta geniş pencerelerin, kenarlarda kare ya da dikdörtgen formlu balkonların yerleştirildiği 1970'li yılların apartmanlarındaki simetrik ön cephe kurgusu tekrar edilmektedir. Kısacası aynı simetrik düzenin farklı pencere-balkon oranlarına, kütle artikülasyonuna ya da açıklık boyutlarına sahip yapılarıdır. Ancak her iki yapının ön cephesinde kullanılan betonarme plaklar; çiçeklik, balkon parapetleri, küçük balkonlar ya da güneşlik benzeri mimari elemanlar şaşırtmalı şekilde yerleştirilerek apartmanların cephe düzenindeki simetrisinin de bozulmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu anlamda yapılarda yeni bir cephe düzeni üretmekten daha çok, yaygın modernist konut tipolojisinin yeniden üretilmeye çalışıldığı söylenebilir. Diğer taraftan özenli, düşünülmüş biçimsel bir anlayışla inşa edilmiş ön cepheye karşın yan ve arka cephelerde daha küçük, dikdörtgen formlu pencereler ve küçük balkonlar

kullanılarak iç mekan kurgusuna göre biçimlenen elemanların belirleyici olduğu, dolayısıyla simetrisinin zorlayıcı olmadığı, masif yüzeyli cepheler oluşturulmuştur.

4.4.Yapım Tekniği ve Malzeme: Apartmanların üçü de ayrık nizamda, betonarme sistemde inşa edilen yüksek katlı yapılardır. Taşıyıcı sistemlerin cephe kurgusuna yansıtılması yapılardaki modernist estetik algıyı güçlendirmektedir. Döşeme plakları arasında zemine kadar indirilmiş cam yüzeylerin, balkonlardaki metal korkulukların ve betonarme plakların bir arada ya da tekil kullanımının, vernaküler konutların karakteristik öğelerinden biri olan kırma çatı yerine gizli çatı tercih edilmesinin kentteki olağan konut düzeninden farklı, özgün yaklaşımlar olarak kabul edilmesi mümkündür. Ayrıca Kancı'nın yapıları 1970'li yıllardaki apartmanların düşey ya da yatay yüzeylerinde yaygın biçimde kullanılan mozaik, cam mozaik, seramik ya da doğal taş malzemenin yerine betonarme yapım sisteminin sunduğu yalın cephe düzenine ve yalın yüzey kurgusuna sahiptir. Başka bir deyişle yapıda eklenti etkisi yaratan mimari elemanların yerine ölçü, oran, tekrar ve malzemeye vurgu yapan modernist bir cephe düzeni hakimdir.

4.5.Arkitektonik Kurgu: Baykan Kancı yapılarında cephe estetiğinin yanı sıra araziye yerleşim, işlevsel kugu, plan şemaları ve cephe düzenleri bir bütünün parçaları olarak birlikte düşünülmüş ve aralarında dengeli, rasyonel bir ilişki kurulmuştur.

5. Sonuç

1950'li yıllarda kentte belli bir mimari kalite ve özenle tasarlanmış, bireysel girişimle inşa edilmiş yeni bir yapı tipi olarak ortaya çıkan apartman mimarlığı, 1970'lerde yap-satçı sistemin aktörlerine en yüksek kârı sağlayacak plan ve kütlenin üretilmesinin hedeflendiği başka bir pratiğe evrilmiştir. Bu yapıların mekansal kurgu, form, malzeme, arkitektonik kurgu ya da yerle ilişkisini etkileyen özgünlük durumu diğer alanlarını da etkilemektedir. Başka bir ifade ile yapılar arazi kurgusunun plan tipolojisini, kütsel estetiğin arkitektonik kurgusunu etkilediği bütünsel bir yaklaşımla tasarlanmışlardır. Bu, Baykan Kancı'nın yapılarında da görüldüğü üzere, aslında modern mimarlığın da doğasından kaynaklanan bir durumdur. Çünkü modern mimari ve estetiğin en özgün ifadesindeki işlev odaklı dışavurum, strüktürün ve kullanılan malzemenin doğrudan, net bir biçimdeki anlatımı hem etik değerlerin hem tasarıma dair düşüncelerin birbirlerini doğrudan etkilemesine dolayısıyla sıradanlık ya da özgünlük durumlarının farklı alanlarda birbirlerini etkilemesine neden olmaktadır. Ancak modern mimari yapıların evrensel bir üslup olarak yer ve bağlam ayırt edilmeksizin doğrudan aktarımı sonucunda özgünlüğün yerini sıradanlık almaktadır. Mimar Baykan Kancı apartmanları modern mimari mantıkla üretilmiş ancak farklı koşullara göre şekillendirilmiş yapılardır. Mimarların imzalarını çoğunlukla göremediğimiz apartman yapılarından farklı olarak Baykan Kancı'nın yapıları tekil ve özgün örnekler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Mimar üç farklı apartman yapısı tasarlamış, hepsinde farklı problemlere yönelik özgün çözümler üretmiş, modernist estetikten çok yapıların çalışma prensiplerine öncelik vermiştir. Anadolu'nun periferisindeki kentlerden birinde bulunan bu yapılar, Heynen'in (2002) belirttiği gibi; bütün benzerlik ve farklılıklarına karşın dönemlerinin unsurları birleştiren tutumları nedeniyle yenilikçi olarak kabul edilmelidirler.

Finansman

Bu araştırma, kamu, ticari veya kâr amacı gütmeyen herhangi bir kuruluştan özel bir hibe almamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemektedir.

Veri Erişilebilirlik Beyanı

Bu çalışmada üretilen veya analiz edilen tüm veriler bu makalede yer almaktadır.

Kurumsal Etik Kurul Onayı Beyanı

Uygulanamaz

CRedit Yazar Katkı Beyanı

Kavramsallaştırma: S.K., Ö.D.; Metodoloji: A.N., B.K.; Yazım – ilk taslak: S.K., Ö.D.; Yazım – gözden geçirme ve düzenleme: S.K., Ö.D.; Görselleştirme: S.K., Ö.D.; Danışmanlık: S.K., Ö.D.; Tüm yazarlar nihai makaleyi okumuş ve onaylamıştır.

Kaynakça

- Anonim. (1974). Cumhuriyetin 50. yılında Giresun, 1973 İl Yıllığı. Giresun Valiliği.
- Başyazıcı, B. (2019). Mimarlıkta Seçkinlik, Sıradanlık İlişkisi ve Temsil Mekanizmaları, Basılmamış Doktora Tezi, İTÜ.
- Bekdemir, Ü. (2015). Cumhuriyet dönemi Giresun nüfusu. Ü. Bekdemir & M. Fatsa (Ed.), Giresun İl Özel İdaresi kültür serisi-4, Geçmişten günümüze Giresun (s.170-180) içinde. Mavi Ofset.
- Bilgin, İ. (1996). Modernleşme. Sey, Y. (Ed.) *Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme içinde (472-490.ss.)*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Demir, Ö. & Acar, M. (1997). Sosyal Bilimler Sözlüğü, Vadi Yayınları, İstanbul.
- Demirkan, Ö. & Salbacak, S. (2019). Modernin yereldeki izleri; Giresun Fiskobirlik Yapı Kooperatifi "Birlik evleri", Mimarlık Dergisi, 56 (408), 69-73.
- Demirkan, Ö. & Usta, A. (2020). Memory and Mimesis During the Architectural Design Process: An Evaluation Over Archiprix Projects. *Megaron*, 15(2), 193-203. <https://doi.org/10.14744/megaron.2020.32548>.

- Demirkan, Ö. & Karaibrahimoğlu, S. (2025). Modernleşme İzdüşümünde Giresun Konutunun Evrimi. *TÜBA-KED Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 32, 195-222. <https://doi.org/10.22520/tubaked.1585787>.
- Gökmen, G. P. (2024). İstanbul'da Modern Konut Olarak Gelişen Apartman ve Yaşam Kültürünün Yüz Yıllık Öyküsü, Cumhuriyetin 100. Yılında Mimarlık (İ. Akpınar Aksugür, Ş. Önal Hoşkara, Ed.), İdealkent Yayınları, Ankara.
- Gönül, H. (2021). Bağdat Caddesi ve Çevresinde 1965-1973 Yılları Arasında İnşa Edilmiş Apartmanların Cephe Özellikleri. *Megaron*, 16(3), 430-453. <https://doi.org/10.14744/megaron.2021.74384>.
- Harvey, D. (2012). *Postmodernliğin durumu* (S. Savran, Çev.). İstanbul: Metis yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi: 1990).
- Heynen, H. (2011). *Mimarlık ve Modernite* (Nalan Bahçekapılı and Rahmi Ögdül, Çev.). İstanbul: Versus Kitap.
- Kabacaoğlu, M. G. & Dervişoğlu, T. (2019). Giresun Belediyesi ve Başkanları 1869-2014. S. Balcı & G. İltar (Ed). Çınaray Yayıncılık.
- Karaibrahimoğlu, S. & Demirkan, Ö. (2025). Kent Modernleşirken Konutun Evriminden Bir Kesit: Giresun'da Aile Apartmanları. *PLANARCH-Design and Planning Research*, 9(2), 389-400. <https://doi.org/10.54864/planarch.1662863>.
- Kökner, S. A. (2009). Tasarım Araçları Bakışıyla Bir Tasarlama Okuması, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Aziz Amen, M., & Nia, H. A. (2018). The dichotomy of society and urban space configuration in producing the semiotic structure of the modernism urban fabric. *Semiotica*, 2018(222), 203–223. <https://doi.org/10.1515/sem-2016-0141>
- Oxman, R. (1990). 'Prior Knowledge in Design, A Dynamic Knowledge-Based Model of Design and Creativity'. *Design Studies*, Butterworth- Heinemann, Issue 1, p.17-28.
- Ordinary. (2026). *Oxford Dictionary*. Erişim adresi <https://en.oxforddictionaries.com/definition/ordinary>.
- Orjinal. (2016). *Oxford Dictionary*. Erişim adresi <https://en.oxforddictionaries.com/definition/oricinal>.
- Özorhon, İ.F. and Uraz, T.U., (2009). 1950-60 Arası Türkiye Mimarlığı'nda Özgünlük Arayışları. *İTÜDERGİSİ/a* 8 (2): 89-100.
- Tanyeli, U. (1995). Konut Mekânında Modernite Kavgası. *Mimarlık Dergisi*, 262, 16-18.
- Tanyeli, U. (2002). Eskimiş Bir Kavramı Yenileme Çağrısı/Taklit, *Arredamento Mimarlık*, s.60-62.
- Türk Dil Kurumu. "Özgünlük." Erişim Tarihi: July 28, 2026. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. "Sıradanlık." Erişim Tarihi: July 28, 2026. <https://sozluk.gov.tr/>
- Yüksel, A. & Yeşilot, O. (2016). Giresun'da Fındık ve Fındık Borsası'nın Tarihçesi. Öncü Gazetesi Matbaası.
- Yürekli, H. & Yürekli, F. (2004). *Mimarlık: Bir Entelektüel Enerji Alanı*, Yapı Yayın, İstanbul.